

YAPAY ZEKA ÇAĞINDA KÜRESEL GÜÇ DENGELERİ: ABD VE ÇİN'İN YARIŞI

Nisan 2025 Sayı: 57

YAPAY ZEKA ÇAĞINDA KÜRESEL GÜÇ DENGELERİ: ABD VE ÇİN'İN YARIŞI

Günümüzde yapay zeka (YZ), küresel ekonomiden ulusal güvenliğe, teknolojik inovasyondan stratejik rekabete kadar geniş bir yelpazede etkisini hissettiren bir güç haline gelmiştir. Yapay zekanın sunduğu dönüşüm potansiyeli, onu yalnızca bir teknoloji değil, aynı zamanda küresel güç dengelerini yeniden şekillendiren bir faktör hâline getirmiştir. Bu nedenle, ABD ve Çin gibi büyük güçler, YZ alanındaki liderliği ele geçirmek için bir rekabet içerisindedir.

YZ rekabetinin yeni bir “silahlanma yarışı” olarak değerlendirilmesi, YZ teknolojileri üzerindeki hâkimiyetin yalnızca ekonomik refah değil, aynı zamanda jeopolitik üstünlük anlamına da geldiğini göstermektedir. Bu bağlamda, ABD ve Çin, YZ altyapılarını güçlendirme, veri üstünlüğünü sağlama ve en gelişmiş YZ modellerini üretme konusunda yoğun bir çaba içerisindedir.

ABD, OpenYZ, Google DeepMind, Microsoft ve Nvidia gibi dev teknoloji şirketleri ile YZ alanında önemli bir küresel üstünlük kurmuştur. Süper bilgisayarlar, gelişmiş veri merkezleri ve yarı iletken üretimi gibi kritik teknolojik bileşenler, ABD'nin bu alandaki gücünü pekiştirmektedir.

Öte yandan, Çin de 2030 yılına kadar YZ alanında lider olma hedefi doğrultusunda hızla ilerlemektedir. Alibaba, Tencent ve Baidu gibi teknoloji devleri, büyük ölçekli YZ projeleri geliştirirken, Çin'in geniş veri havuzları ve devlet kontrollü YZ girişimleri, ülkenin bu alandaki rekabet gücünü artırmaktadır.

ABD ve Çin birçok alanda olduğu gibi YZ alanında da rekabet içindedir. YZ alanındaki gelişmeler, küresel düzeni derinden etkileyerek, yeni ekonomik ve politik dinamikler yaratmaktadır. Bu bağlamda, ABD ve Çin arasındaki YZ yarışı, yalnızca iki süper güç arasındaki çekişme değil, aynı zamanda dünyanın geleceğini belirleyecek kritik bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

ABD'nin Yapay Zeka Stratejisi

ABD, teknoloji alanında uzun süredir küresel lider konumunda olup hem yenilikçi girişimleri hem de dev teknoloji şirketleriyle dünya genelinde teknolojik gelişmelerin yönünü belirleyen başlıca aktörlerden biri olmuştur. Teknoloji ve inovasyon, ABD'nin yalnızca ekonomik gücünün değil, aynı zamanda küresel etkisinin ve stratejik üstünlüğünün temelini oluşturmaktadır. Apple, Microsoft, Google, Amazon, Meta, Nvidia ve Intel gibi teknoloji devleri bu sektörün öncüsü konumundayken, Silikon Vadisi bu

sektörün merkezi konumundadır. ABD bu liderliğini son yıllarda YZ, yarı iletkenler, süper bilgisayarlar gibi alanlarda da korumaya çalışmaktadır.

Obama yönetimi, YZ'nin ABD'nin geleceği için önemli olduğunu kabul eden ilk yönetim olmuş, YZ'ye yönelik rehber ilkeler ve stratejik araştırma planları sunarak temel bir çerçeve oluşturulmuştur. Ancak YZ, daha çok ekonomik ve toplumsal faydaları bağlamında değerlendirilmiş; ulusal güvenlik, küresel rekabet veya küresel güç mücadelesi açısından kritik bir araç olarak ele alınmamıştır.

2016 yılında “Yapay Zekanın Geleceğine Hazırlık” raporu yayınlanmış, YZ’nin mevcut durumu incelenerek sağlık, ulaşım, ekonomi ve güvenlik gibi çeşitli alanlardaki faydaları ve riskleri değerlendirilmiş, öneriler sunulmuştur.¹ Yine aynı yıl, daha sonraki senelerde de yayını devam ettirilecek olan “Ulusal Yapay Zeka Araştırma ve Geliştirme Stratejik Planı” yayınlanmıştır.² Bu plan, YZ’nin ekonomik büyüme ve toplumsal fayda sağlamak için nasıl kullanılabileceğine odaklanmış, araştırma ve politika önerileri geliştirmiştir. Bu doğrultuda 7 strateji oluşturulmuştur: İlk strateji YZ araştırmalarına uzun vadeli yatırımlar yapmayı, ikinci strateji insan-yapay zeka iş birliği için etkili yöntemler geliştirmeyi, üçüncü strateji yapay zekanın etik, hukuki ve toplumsal etkilerini anlamayı ve ele almayı, dördüncü strateji YZ sistemlerinin güvenliğini ve emniyetini sağlamayı, beşinci strateji YZ eğitimi ve testleri için ortak kamu veri setleri ve ortamları geliştirmeyi, altıncı strateji YZ teknolojilerini standartlar ve kıyaslamalar yoluyla ölçmeyi ve değerlendirmeyi, yedinci ve son strateji ise ulusal YZ Ar-Ge iş gücü ihtiyaçlarını daha iyi anlamayı hedeflemektedir. Söz konusu belgelerin Obama yönetiminin son dönemlerinde yayımlanmış olması uygulamaya konmaları için yeterli zaman tanımamışsa da serbest piyasa kapitalizmine duyulan güven ile

Amerikan inovasyon kapasitesine olan inancı vurgulayan ve Trump yönetimi döneminde de sürdürülecek iki temel temayı ortaya koymuştur.³

Donald Trump yönetimi, Obama yönetiminden farklı olarak, YZ’yi ulusal bir öncelik olarak belirlemiş ve ABD’nin YZ alanındaki liderliğini sürdürmeyi amaçlayan temel bir strateji oluşturmayı amaçlamıştır.

Trump yönetiminin YZ politikaları, ABD ekonomisini ve ulusal güvenliğini desteklemek için yapay zekanın kullanılmasına odaklanan ve serbest piyasa kapitalizminin rolünü vurgulayan milliyetçi bir tonla şekillenmiştir.⁴ Bu dönemde, YZ politikalarında etik kaygıların geri planda bırakıldığı, bunun yerine ABD’nin küresel rekabet gücünü artırmaya ve “Amerikan değerlerini” korumaya odaklanan bir yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. Mayıs 2018’de yayınlanan “Amerikan Halkı İçin Yapay Zeka” adlı politika bildirisi, Trump yönetiminin YZ’ye bakış açısını ve önceliklerini özetlemiştir. Bu bildirimde YZ teknolojisinin önündeki engellerin kaldırılması gerektiği ve YZ konusunda liderliğin ABD’nin ulusal güvenliğinin bir parçası olduğu vurgulanmış, 2015’ten 2018’e Federal Hükümet’in YZ ve ilgili teknolojiler için Ar-Ge’ye yaptığı yatırımın %40’ın üzerinde arttığı belirtilmiştir.⁵ Bu

¹ Executive Office of the President National Science and Technology Council Committee on Technology, “Preparing for the Future of Artificial Intelligence”, October 2016,

https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/whitehouse_files/microsites/ostp/NSTC/preparing_for_the_future_of_ai.pdf

² Networking and Information Technology Research and Development (NITRD) Program, “National Artificial Intelligence Research And Development Strategic Plan 2016,” October, 2016. https://www.nitrd.gov/pubs/national_ai_rd_strategy_c_plan.pdf

³ Emmie Hine, Luciano Floridi, “Artificial Intelligence With American Values and Chinese

Characteristics: A Comparative Analysis of American and Chinese Governmental AI Policies,” *AI & Society* 39 (1): 257–78.

<https://doi.org/10.1007/s00146-022-01499-8>

⁴ Muhammad Shoaib, Muhammad Usman Shamim, Sarvat Iqbal, ve Gul Fraz Mahmood “Evolving Ai Strategies: A Comparative Analysis Of U.S. Policies Under The Obama, Trump, And Biden Administrations.” *Contemporaryjournal.com*, 2024, <https://contemporaryjournal.com/index.php/14/article/view/415>

⁵ The White House, “Artificial Intelligence for the American People – the White House”, May 10,

artış, teknolojinin artık ABD hükümeti nezdinde sadece bir Ar-Ge konusu değil, aynı zamanda uzun vadeli stratejik planlamanın ayrılmaz bir parçası haline geldiğini ve ulusal öncelikler arasına dahil edildiğini göstermektedir.

2019 yılına gelindiğinde Trump yönetimi, “Yapay Zeka Alanında Amerikan Liderliğini Sürdürme”⁶ başlıklı 13859 sayılı bir başkanlık kararnamesiyle “Amerikan YZ Girişimi”ni başlatmıştır. Bu başkanlık kararnamesi Donald Trump’ı, YZ alanında doğrudan bir başkanlık emri imzalayan ilk Başkan yapmıştır. Kararnamede, ABD’nin YZ araştırması, geliştirilmesi ve uygulamalarında dünya lideri olduğu ve bu liderliğin sürdürülmesinin ekonomik ve ulusal güvenlik için kritik öneme sahip olduğu belirtilmiş, yapılan federal yatırımların arttırılması ve YZ teknolojilerinin güvenli bir şekilde uygulanmasının teşvik edilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, uluslararası ortaklar ve müttefiklerle YZ alanında iş birliği yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Yine aynı yıl, ilk kez 2016’da yayınlanan, “Ulusal Yapay Zeka Araştırma ve Geliştirme Stratejik Planı” güncellenmiş ve sekizinci strateji olarak “Yapay Zekadaki İlerlemeleri Hızlandırmak İçin Kamu-Özel Ortaklıklarını Genişletme” başlığı eklenmiştir. Böylece özel sektörün YZ Ar-Ge süreçlerine daha fazla dahil edilmesi teşvik edilmiştir.

2020 yılında “Ulusal Yapay Zeka Girişimi” adında bir ulusal strateji oluşturulmuş ve bu strateji, Ulusal Yapay Zeka Girişimi Yasası⁷ ile resmileştirilmiştir. Bu girişimin amacı, YZ araştırma ve geliştirmede ABD liderliğini sürekli kılmak, kamu ve özel sektörde güvenilir YZ sistemlerinin geliştirilmesi ve kullanımında dünyaya liderlik etmek, tüm Amerikan halkı için YZ sistemlerinin faydalarını en üst düzeye çıkarmak olarak ifade edilmiştir. Mevcut Federal yatırımların ve fonların güvenilir YZ sistemlerini ilerletmek için gerekli olacak kamu-özel iş birliklerini teşvik etmek ve desteklemek için büyük ölçüde yetersiz olduğu, bu yüzden Federal Hükümetin yeterli kaynakları sağlaması gerektiği vurgulanmıştır. Güvenilir YZ sistemleri ve standartların geliştirilmesi konularında stratejik müttefiklerle uluslararası iş birliği fırsatlarının desteklenmesi gerektiği de belirtilmiştir.

Joe Biden döneminde, Obama ve Trump dönemlerinden unsurlar entegre edilerek Amerikan liderliğini koruma ve etik kaygılar ile kapsayıcılık odaklı daha dengeli bir YZ stratejisi yaratılmıştır⁸. Bu dönemde etik YZ kullanımı ve uluslararası iş birliği mekanizmalarına ağırlık veren bir politika oluşturulmuştur. Önemli gelişmelerden biri, yapay zekanın ve diğer yeni teknolojilerin ABD ulusal güvenliği üzerindeki etkisini değerlendirmek üzere oluşturulan bağımsız bir danışma organı olan Yapay Zeka Ulusal Güvenlik

2018.

<https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/artificial-intelligence-american-people/>

⁶ The White House, “Executive Order on Maintaining American Leadership in Artificial Intelligence – the White House,” February 11, 2019. <https://trumpwhitehouse.archives.gov/presidential-actions/executive-order-maintaining-american-leadership-artificial-intelligence/>

⁷ “Text - H.R.6216 - 116th Congress (2019-2020): National Artificial Intelligence Initiative Act of

2020.” n.d. Congress.Gov | Library of Congress.

<https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-bill/6216/text>

⁸ Muhammad Shoaib, Muhammad Usman Shamim, Sarvat Iqbal, ve Gul Fraz Mahmood ““Evolving AI Strategies: A Comparative Analysis Of U.S. Policies Under the Obama, Trump and Biden Administrations.”” *Contemporaryjournal.com*, December, 2024, <https://contemporaryjournal.com/index.php/14/article/view/415>

Komisyonu'nun 2021 yılının mart ayında yayınladığı rapor olmuştur⁹. Rapor, II. Dünya Savaşı'ndan bu yana ilk kez, Amerika'nın ekonomik ve askeri gücünün omurgası olan teknolojik üstünlüğün tehdit altında olduğunu ve Çin'in mevcut eğilimler değişmezse önümüzdeki on yılda yapay zekada dünya lideri olarak Amerika Birleşik Devletleri'ni geçme gücüne, yeteneğine ve hırsına sahip olduğunu vurgulamıştır. Hükümetin, Çin'e karşı teknoloji rekabetini kazanmak için organize olmadığı veya yatırım yapmadığı; YZ destekli tehditlere karşı savunma yapmaya ve ulusal güvenlik amaçları için YZ uygulamalarını hızla benimsemeye hazır olmadığı ifade edilmiştir.

Ağustos ayında Biden tarafından imzalanan "Birleşik Devletler İnovasyon ve Rekabet Yasası"¹⁰ ise, ABD'nin teknolojik rekabet gücünü artırma, tedarik zincirlerini güvence altına alma, müttefikleriyle iş birliğini güçlendirme ve Çin'in artan küresel etkisine karşı koymaya yönelik çeşitli stratejiler ve önlemler içermektedir. ABD'nin, kritik teknolojiler için ortak prensipler ve standartlar geliştirmek ve benimsemek üzere küresel bir çabaya liderlik etmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Ekim 2022'de yayınlanan "YZ Haklar Bildirgesi"¹¹ de yasal olarak bağlayıcı olmayıp YZ'nin sorumlu, adil ve şeffaf bir şekilde geliştirilmesi ve kullanılması

amacıyla oluşturulan beş ilkedен oluşan rehber niteliğinde bir kılavuzdur. İlkelerle YZ'nin toplumsal etkileri göz önünde bulundurularak, teknolojinin yalnızca inovasyon amacıyla değil, insan haklarına ve demokratik değerlere uygunluk temelinde yönlendirilmesi vurgulanmıştır.

Biden yönetimi Ekim 2023'te, 14110 sayılı "Yapay Zekanın Güvenli, Emniyetli ve Güvenilir Geliştirilmesi ve Kullanımı" isimli yürütme emrini imzalamış ve bu emir YZ düzenlemeleriyle ilgili en kapsamlı emir kabul edilmiştir¹². Kararname, YZ'nin faydalarını en üst düzeye çıkarırken risklerini en aza indirmeyi, inovasyonu ve rekabeti teşvik etmeyi, işçileri desteklemeyi, eşitliği ve sivil hakları ilerletmeyi, tüketicileri ve mahremiyeti korumayı, federal hükümetin YZ kapasitesini artırmayı ve küresel liderliği güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda her büyük federal kurumun, kendi departmanlarının faaliyetlerini koordine etmekle görevli bir Baş Yapay Zeka Görevlisi (CAIO) atamasını zorunlu kılmıştır. Böylece, koordinasyon eksikliğinin giderilmesi ve hesap verebilirlik mekanizmaları oluşturularak şeffaflık ile denetimin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

Ulusal Yapay Zeka Araştırma ve Geliştirme Stratejik Planı ise 2023¹³ yılında yine güncellenmiş, dokuzuncu strateji olarak "Yapay Zeka Araştırmalarında Uluslararası

⁹"NSCAI Final Report", 2021, <https://reports.nscai.gov/final-report/>

¹⁰ "S.1260 - 117th Congress (2021-2022): United States Innovation and Competition Act of 2021." n.d. Congress.Gov | Library of Congress. <https://www.congress.gov/bills/117th-congress/senate-bill/1260>

¹¹ The White House, "Blueprint for an AI Bill of Rights | OSTP | The White House." November 22, 2023. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/ostp/ai-bill-of-rights/>

¹² Vrushab Gowda, Keith Dreyer, and Bernardo Bizzo, "A Closer Look at the Biden Administration's

Executive Order on Artificial Intelligence: Implications for the Imaging Space." *Journal of the American College of Radiology* 21 (10): 1686–88. <https://doi.org/10.1016/j.jacr.2024.04.007>

¹³ Networking and Information Technology Research and Development (NITRD) Program, "National Artificial Intelligence Research and Development Strategic Plan 2023 Update," May 23, 2023. <https://www.nitrd.gov/national-artificial-intelligence-research-and-development-strategic-plan-2023-update/>

İş Birliğine Yönelik İlkeli ve Koordineli Bir Yaklaşım Oluşturma” başlığı eklenmiştir. Bu strateji ile güvenilir YZ geliştirme ve kullanma konusunda küresel bir kültür oluşturmak, küresel YZ sistemlerinin, standartlarının ve çerçevelerinin geliştirilmesini desteklemek ve uluslararası fikir ve uzmanlık alışverişini kolaylaştırmak hedeflenmiştir.

Ekim 2024’te Beyaz Saray, ilk YZ hakkındaki Ulusal Güvenlik Muhtırasını (NSM)¹⁴ yayınlarak hükümetin, ülke genelinde temel AI yeteneklerini teşvik etmesi ve güvence altına alması gerektiğini belirtmiş, ABD’deki YZ ekosisteminin kendiliğinden var olan bir garanti olarak kabul edilmemesi gerektiğini, tam tersine proaktif biçimde sürekli olarak güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu doğrultuda, ABD hükümetinin hızlı öğrenme yeteneği göstermesi, ortaya çıkan stratejik gelişmelere uyum sağlaması, yeni yetkinlikleri benimsemesi ve karşı karşıya kaldığı yeni risklerle yüzleşmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Başkanlık döneminin son günlerinde Biden, “Yapay Zeka Altyapısında Amerika Birleşik Devletleri Liderliğini İlerletmek”¹⁵ isimli bir yürütme emri imzalamıştır. Bu karar ile ABD’nin ulusal güvenliği ve YZ liderliğini

ilerletmek, yurt içinde YZ altyapısı kurmak ve yerli YZ altyapısının inşasında ihtiyaç duyulan temiz enerji teknolojilerindeki liderliği ilerletmek amaçlanmıştır.

Ocak 2025’te başkanlığı devralan Donald Trump, Çin’in ABD’ye yetişme hızının farkında olarak başkanlığının ilk günlerinden itibaren bu rekabetin bilinciyle hareket etmiştir. Göreve geldiği ilk gün, OpenAI, SoftBank ve Oracle şirketlerinin *Stargate* adında ortak bir YZ girişimi başlatacağını duyurmuş, bu girişimi “tarihin açık ara en büyük YZ altyapı projesi” olarak nitelendirmiştir¹⁶. Proje için ilk yatırımın 100 milyar dolar olacağı belirtilmiş ve önümüzdeki dört yıl içinde 500 milyar dolara çıkarılması planlanmıştır. Bu gelişmenin hemen ardından, “Yapay Zeka Alanında Amerikan Liderliğinin Önündeki Engelleri Kaldırmak”¹⁷ isimli bir emir imzalanmış, Amerikan YZ inovasyonuna engel teşkil eden belirli mevcut YZ politikaları ve direktiflerinin iptal edilerek, ABD’nin yapay zekada küresel liderliğini korumak için kararlı bir şekilde hareket etmesinin önünü açmak amaçlanmıştır. Emir kapsamında eylemin yürürlüğe girmesinden itibaren 180 gün içerisinde ilgili kurumların bir YZ eylem planı oluşturması hedeflenmiştir.

¹⁴ White House, “Memorandum on Advancing the United States’ Leadership in Artificial Intelligence; Harnessing Artificial Intelligence to Fulfill National Security Objectives; and Fostering the Safety, Security, and Trustworthiness of Artificial Intelligence.” The White House, October 24, 2024. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/presidential-actions/2024/10/24/memorandum-on-advancing-the-united-states-leadership-in-artificial-intelligence-harnessing-artificial-intelligence-to-fulfill-national-security-objectives-and-fostering-the-safety-security/>

¹⁵ White House, “Executive Order on Advancing United States Leadership in Artificial Intelligence Infrastructure,” The White House, January 14, 2025.

<https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/presidential-actions/2025/01/14/executive-order-on-advancing-united-states-leadership-in-artificial-intelligence-infrastructure/>

¹⁶ Breck Dumas, “Trump Announces Largest AI Infrastructure Project ‘in History’ Involving Softbank, OpenAI and Oracle,” *Fox Business*, January 22, 2025.

<https://www.foxbusiness.com/politics/trump-announces-major-ai-infrastructure-investment>

¹⁷ The White House, “Removing Barriers to American Leadership in Artificial Intelligence.” January 23, 2025.

<https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/removing-barriers-to-american-leadership-in-artificial-intelligence/>

Başkan Yardımcısı JD Vance, Şubat ayı başında düzenlenen Paris Yapay Zeka Zirvesi'nde, ABD'nin bu alandaki liderliğini vurgulamış; isim vermese de Çin'i ima ederek otoriter rejimlerin yapay zekâyı çalarak askeri istihbarat ve gözetim kapasitelerini güçlendirdiklerini, bu sayede yabancı verileri ele geçirip propaganda yoluyla diğer devletlerin ulusal güvenliğini zayıflatmaya çalıştıklarını ifade etmiştir. Vance, bu tür rejimlerle iş birliği yapmanın, "ülkenin bilgi altyapısına sızmaya, yerleşmeye ve kontrolü ele geçirmeye çalışan otoriter bir efendiye zincirlemek anlamına geldiği" uyarısında bulunmuştur.¹⁸ Bu açıklama, ABD'nin yapay zekâ alanında yalnızca teknolojik değil, aynı zamanda stratejik ve ideolojik bir mücadele içinde olduğuna işaret etmektedir.

ABD hükümet politikalarının yanı sıra, özel sektör de yatırımları ve inovasyon kapasitesiyle YZ alanındaki gelişmelere önemli katkılarda bulunmaktadır. Örneğin Apple, Şubat ayında önümüzdeki dört yıl içinde ABD'de 500 milyar dolardan fazla harcama yapacağına dair taahhütte bulunmuş, Teksas'ta yeni bir üretim tesisi açacağını belirtmiştir¹⁹. Donald Trump da Amerika'ya özel sektörden ve diğer ülkelerden 7 trilyon doların üzerinde yatırım sağladığını doğrulamıştır²⁰. Önemli

duyurular arasında çip üreticisi Nvidia'nın da önümüzdeki dört yıl içerisinde 500 milyar dolar değerinde YZ yatırımı taahhüt ettiğini açıklayarak çip üretimini Amerika'ya geri getirmeyi planladığı ve süper bilgisayarlarını ilk kez tamamen ABD'de üretmeyi planlaması da yer almaktadır²¹. Bundan bir gün sonra ise Trump, ABD'nin YZ alanındaki hakimiyetini sürdürmek için Nvidia'nın Çin'e yönelik geliştirdiği H20 model çiplerin ihracatına kısıtlama getirmiştir. Nvidia, bu gelişme üzerine 5.5 milyar dolarlık finansal kayba uğrayacağını açıklamış²², hisse senetlerinde %7'lik bir düşüş yaşamıştır. Bu gelişmeden bir gün sonra şirket CEO'su Pekin'e bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Bu gelişme Nvidia gibi büyük şirketlerin jeopolitik gerilimlerle küresel pazar bağımlılıkları arasında nasıl hassas bir denge kurmak zorunda olduklarını gözler önüne sermiştir.

Tüm bu gelişmeler, ABD'de devlet ile özel sektörün iş birliğinin arttığını ve YZ alanında ulusal kapasitenin artırılması yönünde ortak bir irade geliştirildiğini göstermektedir. ABD, Çin'in 2030 yılına kadar ABD'nin YZ'deki yerini alarak dünyanın en etkili YZ gücü olmayı hedeflediğinin ABD İstihbarat Teşkilatı raporuyla da doğrulanmasıyla²³ YZ'nin sadece teknoloji değil, ekonomi politikası

¹⁸ Rob Garver, "Vance Stakes Claim to US Leadership in AI." *Voice of America*, February 12, 2025. <https://www.voanews.com/a/vance-stakes-forceful-claim-to-us-leadership-in-ai/7971777.html>

¹⁹ Apple, "Apple Will Spend More Than \$500 Billion in the U.S. Over the Next Four Years." *Apple Newsroom*, February 24, 2025. <https://www.apple.com/newsroom/2025/02/apple-will-spend-more-than-500-billion-usd-in-the-us-over-the-next-four-years/>

²⁰ Greg Wehner, "Trump Says He's Attracted \$7 Trillion in Private Investments Into the US: 'Never Seen Anything Like It.'" *Fox Business*, April 9, 2025. <https://www.foxbusiness.com/politics/trump-attracted-7-trillion-private-investments-never-seen-anything-like-it>

²¹ Eric Revell, "Nvidia Announces Plans to Make AI Supercomputers in US for First Time." *Fox Business*, April 14, 2025.

<https://www.foxbusiness.com/markets/nvidia-announces-plans-make-ai-supercomputers-us-first-time>

²² Michael Race, Annabelle Liang, "Nvidia Shares Plunge Amid \$5.5bn Hit Over Export Rules to China", *BBC News*, April 16, 2025.

<https://www.bbc.com/news/articles/cm2xzn6jmzpo>

²³ Office of the Director of National Intelligence, "2025 Annual Threat Assessment of the U.S. Intelligence Community." March 25, 2025.

<https://www.dni.gov/index.php/newsroom/reports-publications/reports-publications-2025/4058-2025-annual-threat-assessment>

ve ABD hegemonyasını korumanın bir aracı olarak da kullanıldığının farkında olarak hareket ettiğini göstermektedir.

Çin'in Yapay Zeka Stratejisi

Çin, son yıllarda teknoloji alanında küresel bir güç olma hedefi doğrultusunda büyük ilerlemeler kaydetmiş ve bu alanda ABD ile rekabet edebilecek düzeye gelmiştir. Devlet destekli bütüncül ve merkeziyetçi bir yaklaşımla, geniş veri kaynakları ve güçlü altyapı yatırımları yapan Çin; YZ, 5G, süper bilgisayarlar ve yarı iletkenler gibi birçok alanda önemli atılımlar gerçekleştirmiştir. Çin'in yaklaşık 50 farklı şirketten oluşan dağınık YZ geliştirme ortamı, Google, Meta ve Amazon Web Services (AWS) gibi büyük platformların yanı sıra OpenAI ve Anthropic gibi sermaye gücü yüksek girişimlerin yön verdiği ABD'deki yoğunlaşmış yapıyla belirgin bir tezatlık içerisindedir.²⁴ Buna karşın, Alibaba, Tencent, Huawei, Baidu ve ByteDance gibi Çinli teknoloji devleri, ülkenin dijital ekonomisinin temel aktörleri olarak YZ alanındaki gelişmelere öncülük etmektedir. Pekin, Şanghay ve Shenzhen gibi şehirler ise, ülkenin teknolojik dönüşümünün merkezleri haline gelmiştir. Teknoloji, Çin'in hem ekonomik kalkınmasının hem de uluslararası alanda artan etkisinin temel dinamiklerinden birini oluşturmaktadır.

Çin'i birçok üretim alanında küresel bir lider haline getirmesi amacıyla 2015 yılında ortaya konan "Made in China 2025"²⁵, güçlü bir üretim endüstrisi olmadan, hiçbir ülke ve hiçbir ulusun olmayacağını belirterek başlamakta, rekabetçi bir üretim endüstrisi inşa etmenin, Çin'in kapsamlı ulusal gücünü artırmasının, ulusal güvenliğini sağlamasının ve kendisini bir dünya gücü haline getirmesinin tek yolu olduğunun belirtilmesiyle devam etmektedir. Belge, YZ ve ilgili teknolojilerin imalat sanayinin dönüşümü ve yükseltilmesi için merkezi bir rol oynadığını belirtmekte, Çin'in yüksek teknoloji endüstrilerinde küresel bir güç merkezi konumunu güvence altına almayı hedeflerken, yabancı teknoloji ithalatına olan bağımlılığı azaltmak ve hem yerel hem de küresel ölçekte rekabet edebilecek yerli şirketler yaratmak için ülke içi yeniliklere yoğun yatırım yapmayı amaçlamaktadır.²⁶ Dolayısıyla 2016'dan önce YZ, bir dizi politika hedefine ulaşmada yararlı olabilecek diğer birçok teknolojiden yalnızca biri olarak sunulmuştur.²⁷

Bu tarihten itibaren ise YZ, Çin'in stratejik hedeflerinde daha merkezi bir konuma yerleşmiş, ek bir politika aracı olmaktan ziyade küresel rekabette üstünlüğü kazanma amacının ayrılmaz ve birincil parçası haline gelmiştir.

Bu doğrultuda, 2017 yılında uygulamaya konan "Yeni Nesil Yapay Zeka Geliştirme

²⁴ "China's Generative AI Ecosystem in 2024: Rising Investment and Expectations | the National Bureau of Asian Research (NBR)." 27 Haziran 2024. <https://www.nbr.org/publication/chinas-generative-ai-ecosystem-in-2024-rising-investment-and-expectations/>

²⁵ Center for Security and Emerging Technology, "Notice of the State Council on the Publication of 'Made in China 2025'," March 10, 2022. <https://cset.georgetown.edu/publication/notice-of-the-state-council-on-the-publication-of-made-in-china-2025/>

²⁶ Institute for Security and Development Policy. 2018. "Made in China 2025 - Modernizing China's Industrial Capability." June 1, 2018. <https://www.isdp.eu/publication/made-china-2025/>

²⁷ Roberts, Huw, Josh Cows, Jessica Morley, Mariarosaria Taddeo, Vincent Wang, and Luciano Floridi. 2021. "The Chinese Approach to Artificial Intelligence: An Analysis of Policy, Ethics, and Regulation." In *Philosophical Studies Series*, 47–79. https://doi.org/10.1007/978-3-030-81907-1_5

Planı”²⁸ Çin'in küresel teknolojik liderlik hedeflerine ulaşmasında geliştirdiği en önemli planlardan biridir. Bu plan, Çin'in YZ alanında birleşik bir strateji olarak geliştirilerek ulusal düzeyde yaptığı ilk resmi ve yasal çerçevede hazırlanmış girişimdir.²⁹ Plan, üç temel adım ortaya koymaktadır:

İlk aşama ile, 2020 yılına kadar, Çin'in YZ teknolojileri ve uygulamalarının gelişmiş ülkelerle aynı seviyeye ulaşması ve 150 milyar yuandan (yaklaşık 21 milyar dolar) fazla değere sahip bir YZ endüstrisi yaratması hedeflenmiştir. YZ uygulamalarının halkın yaşam kalitesini artırmak amacıyla kullanılması öngörüldürken, ülkenin aynı zamanda YZ modelleri ve yöntemleri, temel donanım bileşenleri, üst düzey ekipmanlar ve yazılım altyapıları gibi alanlarda büyük ilerlemeler kaydetmesi amaçlanmıştır.

Nitekim, Çin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Akademisi'ne (CAICT) göre, Çin'in YZ sektörünün endüstriyel ölçeği 2020 yılında yaklaşık 43,4 milyar dolara ulaşarak³⁰ bu aşamadaki hedefe ulaşmış, hatta hedefi başarıyla aşmıştır.

İkinci aşama, 2025 yılına kadar, Çin'in YZ temel teorilerinde önemli atılımlar gerçekleştirmesini ve bazı teknolojilerin ve uygulamaların küresel öncülük seviyesine ulaşmasını öngörmektedir. Bu dönemde yapay zekanın, Çin'in endüstriyel gelişimi

ve ekonomik dönüşümünde temel bir itici güç haline gelmesi hedeflenmektedir. Ayrıca, YZ sistemlerinin etik kurallar, mahremiyet ilkeleri ve güvenlik standartları doğrultusunda geliştirilmesi ve bu alanlarda kapsayıcı yasal ve düzenleyici çerçevelerin oluşturulması planlanmaktadır.

Üçüncü aşama ise, 2030 yılına kadar, Çin'in YZ teorileri, teknolojileri ve uygulamalarında küresel liderlik konumuna ulaşmasını, ülkeyi dünyanın başlıca YZ inovasyon merkezi haline getirmesini amaçlamaktadır. Bu aşamada, akıllı ekonomi ve akıllı toplum uygulamalarında somut ve yaygın sonuçlar elde edilmesi, Çin'in yenilikçi bir ülke ve ekonomik güç olarak küresel konumunu pekiştirmesi hedeflenmektedir. Ayrıca, YZ endüstrisinin uluslararası düzeyde lider rekabet gücüne ulaşmasının sağlanması ve daha kapsamlı bir yasal altyapı ile etik normlar sistemi inşa edilmesinden bahsedilmektedir.

Bunların yanı sıra Çin, YZ kullanımında etik düzenlemeler sağlamak amacıyla Eylül 2021'de “Yeni Nesil Yapay Zeka için Etik Normlar” isimli bir belge yayınlanmıştır. Belge, YZ'ye yönelik altı temel etik gereklilik ve YZ yönetimi, Ar-Ge, tedarik, kullanım ve diğer belirli faaliyetlere ilişkin 18 özel etik gereklilik ortaya koymaktadır.³¹ 6 temel gereklilik; insan refahının ilerletilmesi, adalet ve eşitliğin teşvik edilmesi, gizlilik ve güvenliğin korunması, kontrol edilebilirlik

²⁸ “Full Translation: China's ‘New Generation Artificial Intelligence Development Plan’ (2017) - DigiChina.” 2021. DigiChina. October 1, 2021. <https://digichina.stanford.edu/work/full-translation-chinas-new-generation-artificial-intelligence-development-plan-2017/>

²⁹ Roberts, Huw, Josh Cows, Jessica Morley, Mariarosaria Taddeo, Vincent Wang, and Luciano Floridi. 2021. “The Chinese Approach to Artificial Intelligence: An Analysis of Policy, Ethics, and Regulation.” In *Philosophical Studies Series*, 47–79. https://doi.org/10.1007/978-3-030-81907-1_5

³⁰ The State Council of the People's Republic of China, “China's AI Industry Scale Exceeds \$40b in 2020,” June 9, 2021, https://english.www.gov.cn/archive/statistics/202107/09/content_WS60e851e9c6d0df57f98dcab6.html

³¹ Center for Security and Emerging Technology, “Ethical Norms for New Generation Artificial Intelligence Released,” October 21, 2021. <https://cset.georgetown.edu/publication/ethical-norms-for-new-generation-artificial-intelligence-released/>

ve güvenilirliğin sağlanması, hesap verebilirliğin güçlendirilmesi ve Etik bilincinin geliştirilmesine katkıda bulunulması olarak belirtilmiştir. 18 etik gereklilik ise; olası risklerin önlenmesini, şeffaflık ve hesap verebilirliğin teşvik edilmesini, kullanıcı haklarının korunmasını, yapay zekanın iyi niyetli şekilde kullanılmasını, kötüye kullanımın ve etik dışı uygulamaların engellenmesinin gerekliliğini içermektedir.

Çin, Ocak 2025'te, OpenAI'nin ChatGPT'si ve Google'ın Gemini'si gibi Amerika'nın en güçlü YZ modelleriyle neredeyse eşdeğer yeteneklere sahip, ancak daha düşük maliyetli bir sohbet robotu olan *DeepSeek*'i piyasaya sürmüştür. Teknoloji ağırlıklı Nasdaq Composite Endeksi'nden yaklaşık 1 trilyon doların silinmesine sebep olarak piyasaları sarsan Deepseek, önde gelen Amerikan çip üreticisi Nvidia'nın hisselerini %17 düşürerek yaklaşık 600 milyar dolar kaybetmesine sebep olmuş, bu durum ABD borsa tarihinin en büyük tek günlük düşüşü olarak değerlendirilmiştir.³² Bu durum küresel ekonomik dengelerin YZ rekabetinden doğrudan etkilendiğini ortaya koymasının yanı sıra, uzmanlar tarafından "Sputnik anı" olarak adlandırılarak Soğuk Savaş dönemindeki rekabet ve öne geçme çabalarına benzetilmiştir. Donald Trump da bu gelişmenin Amerikan şirketleri için bir

"uyanış çağrısı" olması gerektiğini belirtmiştir.³³

Bu gelişme, uygun maliyetli ve etkili yapay zekâ araçları arayışında olan ülkeler için cazip bir seçenek sunmakta, aynı zamanda Çin'in küresel pazarda hızla konum kazanan yenilikçi girişimcilik ekosistemini de gözler önüne sermektedir. Söz konusu gelişme, 2017 YZ Planı'nın ikinci aşamasında ifade edilen "önemli atılımlar gerçekleştirme" amacının pratikte vücut bulmuş hali olarak da değerlendirilebilir.

Ocak ayı sonunda Alibaba'nın DeepSeek-V3'ü geçtiğini iddia ettiği yeni YZ modeli Qwen AI 2.5 ve Mart ayı başında piyasaya sürülen Butterfly Effect adlı Çinli YZ girişiminin ürünü olan Manus, Çin'in YZ yarışını hızlandırdığını gösteren adımlardandır. Manus yetkilileri, piyasaya sürülmesinin üzerinden yalnızca bir hafta sonra, Alibaba ile stratejik bir ortaklık kurduklarını duyurmuştur.³⁴ Ayrıca Manus'un, birden fazla yapay zeka modeli ve çeşitli bağımsız çalışan araçlar kullanarak çok çeşitli görevlerde özerk bir şekilde hareket eden dünyanın ilk genel YZ aracı olduğu iddia edilmektedir.³⁵ Pekin Nisan ayı başında, erken aşama yatırımlar için 8.2 milyar dolarlık devlet fonu kurduğunu açıklamış, devlet destekli yatırımlar yoluyla YZ sektörünü geliştirmeye olan bağlılığını vurgulamıştır.³⁶

³² Dan Milmo, Julia Kollwe, Amy Hawkins, Robert Booth, "'Sputnik Moment': \$1tn Wiped off US Stocks After Chinese Firm Unveils AI Chatbot." *The Guardian*, January 28, 2025. <https://www.theguardian.com/business/2025/jan/27/tech-shares-asia-europe-fall-china-ai-deepseek>

³³ NBC News, "Chinese AI App Shakes up Silicon Valley, Causing Wall Street Selloff," January 28, 2025. <https://www.nbcnews.com/tech/innovation/trump-china-deepseek-ai-wake-call-rcna189526>

³⁴ Reuters, "China's Manus AI Partners With Alibaba's Qwen Team in Expansion Bid." *Reuters*, March 11,

2025. <https://www.reuters.com/technology/artificial-intelligence/chinas-manus-ai-announces-partnership-with-alibabas-qwen-team-2025-03-11/>

³⁵ Caiwei Chen, "Everyone in AI Is Talking About Manus. We Put It to the Test." *MIT Technology Review*, March 12, 2025. <https://www.technologyreview.com/2025/03/11/1113133/manus-ai-review/>

³⁶ Ann Cao, "New AI Fund in China to Pour US\$8 Billion Into Early-stage Projects." *South China Morning Post*, April 11, 2025. <https://www.scmp.com/tech/policy/article/3306047/new-ai-fund-china-pour-us8-billion-early-stage-projects>

Bu hızlı ve iddialı atılımlar Çin'in, yalnızca teknolojik kapasitesini değil, aynı zamanda küresel güç projeksiyonunu artırma iradesini de yansıtmaktadır. Girişimlerin ardı ardına piyasaya sürülmesi ve büyük ortaklıklarla desteklenmesi, ABD-Çin YZ rekabetinin hem devlet politikaları hem de piyasa aktörleri üzerinden hız kazandığını göstermektedir.

Liderlik Kimin Elinde?

Yapay zekâ gün geçtikçe yalnızca teknolojik değil, aynı zamanda ekonomik, stratejik ve jeopolitik bir alan hâline gelirken, en iddialı iki oyuncu, ABD ve Çin, diğer birçok alanda olduğu gibi bu alanda da yoğun bir rekabet içerisinde. Ancak bu rekabet, basit bir "teknolojik üstünlük elde etme" çabasının ötesinde, küresel düzenin liderliğini yeniden teyit etmek isteyen bir süper güç ile bu liderliği devralmayı hedefleyen yükselen bir güç arasında gerçekleşmektedir. Çok yönlü ve çok katmanlı bu rekabette kimin "lider" konumunda olduğu hakkında kesin yargıya varmak mümkün olmasa da YZ yatırımları, girişimcilik ekosistemleri, devlet politikaları ve küresel iş birlikleri gibi çok katmanlı göstergeler, iki ülkenin bu alandaki konumlarını daha net ortaya koymada yardımcı olmaktadır.

2024'te yayınlanan Stanford YZ Endeksi Raporu incelendiğinde³⁷, 2023 yılında ABD'de yapay zekâ yatırımları 67,2 milyar dolara ulaşmıştır. Bu rakam, ikinci sıradaki Çin'in 7,76 milyar dolarlık yatırımının neredeyse 8,7 katına denk gelmektedir. Özellikle jeneratif YZ gibi geleceği şekillendirecek alanlarda ABD'nin özel sektör yatırımları 22,46 milyar dolara

ulaşırken, Çin'in bu alana yalnızca 650 milyon dolar ayırdığı görülmektedir. Bu fark, ABD'nin özel sermaye gücü ve yenilikçi teknolojilere yönelik yatırım hacminin ve risk alma kapasitesinin ne kadar yüksek olduğuna işaret etmektedir. Yeni kurulan yapay zekâ şirketleri açısından da benzer bir tablo görülmektedir: ABD'de 2023'te kurulan 897 yeni YZ girişimi, ülkenin girişimcilik kültürünü ve teknolojik gelişmelere olan ilgisini ortaya koyarken; Çin'in 122 yeni girişimle ikinci sırada yer alması, Pekin'in stratejik hedeflerine rağmen özel girişimcilik düzeyinde hâlâ ABD'nin oldukça gerisinde olduğunu göstermektedir.

Oxford Insights tarafından hazırlanan Hükümet Yapay Zeka Hazırlık Endeksi 2024³⁸ raporuna göre ise ABD, dünya genelinde 1. sırada yer almaktadır. ABD rapordaki üç temel alanda -Hükümet, Teknoloji Sektörü ve Veri & Altyapı- ortalamasının oldukça üzerinde olup en büyük avantajı teknoloji alanında sağlamıştır. İnovasyon kapasitesi ve teknoloji sektörü olgunluğu konularında ise küresel liderlik pozisyonundadır. Bununla birlikte Çin, raporda 12. sırada yer almaktadır. Çin'in endekste ki performansının sınırlı veri mevcudiyeti ve ilgili kamu bilgilerine erişimin kısıtlı olmasından etkilenebileceği belirtilse de ABD kadar belirgin bir avantajı bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

Tüm bu veriler, ABD'nin yapay zekâ alanındaki üstünlüğünün sadece devlet politikalarına değil, çok daha güçlü bir özel sektör altyapısı, yatırım kapasitesi ve yenilikçi ekosistemle desteklendiğini göstermektedir. Buna karşılık Çin, büyük

³⁷ Stanford HAI, "The 2024 AI Index Report | Stanford HAI," n.d. <https://hai.stanford.edu/ai-index/2024-ai-index-report>

³⁸ Oxford Insights, Government AI Readiness Index, January 7, 2025. <https://oxfordinsights.com/ai-readiness/ai-readiness-index/>

veri kaynakları, hızlı uygulama kapasitesi ve merkeziyetçi stratejik planlaması sayesinde yapay zekâ alanında önemli bir ivme yakalamıştır. Fakat yapay zekâ gibi dinamik ve hızla evrilen bir alanda bugünkü üstünlüklerin kalıcılığının garanti olmadığını unutmamak gerekir.

Şu da bir gerçektir ki, ABD'nin Çin'e yönelik çip kısıtlamaları Çin'deki YZ gelişimini durdurmak için yeterli değildir. Zira YZ doğası gereği etkileşimle büyüyen, çok aktörlü ve küresel bir alandır. Bilgi paylaşımı, açık kaynaklı yazılımlar ve uluslararası akademik iş birlikleri de YZ alanının ilerlemesini hızlandıran temel unsurlardır. Bu nedenle, yalnızca kısıtlama ve dışlama politikalarıyla bu teknolojik gelişimi dizginlemek mümkün değildir. Fakat Çin'in yapay zekâ alanında ABD'nin önünde olduğunu söylemek de doğru olmayacaktır. Özellikle yarı iletken teknolojisi, yüksek performanslı çip üretimi, özgün temel araştırmalar ve ileri düzey model eğitimi gibi stratejik bileşenlerde ABD'nin açık bir üstünlüğü söz konusudur. Her ne kadar DeepSeek gibi modeller Çin'in bu alandaki ilerlemesini gösteren dikkat çekici başarılar arasında yer alsada DeepSeek'in başarısı büyük ölçüde ABD'nin (ve kısmen Avrupa'nın) uzun yıllara dayanan teknolojik birikimi üzerine inşa edilmiştir.³⁹

Ayrıca, Çin'in YZ alanındaki ilerlemesi büyük ölçüde devlet destekli girişimlere dayandığı için, özel sektör dinamizmi ve akademik özgürlük gibi alanlarda Batı'daki inovasyon ortamından farklılık göstermektedir. Bu da Çin'in kısa vadede teknik kapasite açısından ABD'yi geçmesini zorlaştırmaktadır. Öte yandan, Çin'in

stratejik planlaması, veri zenginliği ve uygulama odaklı yaklaşımı, uzun vadede bu farkı kapatma potansiyelini bünyesinde barındırmaktadır.

Sonuç olarak, yapay zekâ rekabeti artık sadece algoritmaların ve modellerin değil; aynı zamanda sistemlerin, kurumların, değerlerin ve vizyonların da yarıştığı çok boyutlu bir alan hâline gelmiştir. Bu yarışta sürdürülebilir üstünlük, inovasyonla birlikte sorumluluk taşıyabilen ve teknolojiyi insanlık yararına yönlendirebilen aktörlerin elinde şekillenecektir.

KAYNAKÇA

Acemoglu, Daron. 2025. "A Sputnik Moment for AI?" Project Syndicate. February 6, 2025. <https://www.project-syndicate.org/commentary/china-ai-deepseek-raises-difficult-questions-for-united-states-by-daron-acemoglu-2025-02>

Apple. 2025. "Apple Will Spend More Than \$500 Billion in the U.S. Over the Next Four Years." Apple Newsroom, February 24, 2025. <https://www.apple.com/newsroom/2025/02/apple-will-spend-more-than-500-billion-usd-in-the-us-over-the-next-four-years/>

Cao, Ann. 2025. "New AI Fund in China to Pour US\$8 Billion Into Early-stage Projects." *South China Morning Post*, April 11, 2025. <https://www.scmp.com/tech/policy/article/3306047/new-ai-fund-china-pour-us8-billion-early-stage-projects>

Chen, Caiwei. 2025. "Everyone in AI Is Talking About Manus. We Put It to the Test." MIT Technology Review, March 12, 2025. <https://www.technologyreview.com/2025/03/11/1113133/manus-ai-review/>

Chen, Dingding, Yingfan Chen, and Runyu Huang. 2025. "The AI Superpower Rivalry: A Zero-sum Game Between China and the United States?" *The Diplomat*, March 21, 2025.

<https://www.project-syndicate.org/commentary/china-ai-deepseek-raises-difficult-questions-for-united-states-by-daron-acemoglu-2025-02>

³⁹ Daron Acemoglu, "A Sputnik Moment for AI?" Project Syndicate, February 6, 2025. [https://www.project-syndicate.org/commentary/china-ai-deepseek-](https://www.project-syndicate.org/commentary/china-ai-deepseek-raises-difficult-questions-for-united-states-by-daron-acemoglu-2025-02)

<https://thediplomat.com/2025/03/the-ai-superpower-rivalry-a-zero-sum-game-between-china-and-the-united-states/>

CSET. 2021. "Ethical Norms for New Generation Artificial Intelligence Released." Center for Security and Emerging Technology, October 21, 2021.

<https://cset.georgetown.edu/publication/ethical-norms-for-new-generation-artificial-intelligence-released/>

CSET. 2022. "Notice of the State Council on the Publication of 'Made in China 2025'." Center for Security and Emerging Technology, March 10, 2022.

<https://cset.georgetown.edu/publication/notice-of-the-state-council-on-the-publication-of-made-in-china-2025/>

DigiChina. 2021. "Full Translation: China's 'New Generation Artificial Intelligence Development Plan' (2017) - DigiChina." October 1, 2021.

<https://digichina.stanford.edu/work/full-translation-chinas-new-generation-artificial-intelligence-development-plan-2017/>

Dumas, Breck. 2025. "Trump Announces Largest AI Infrastructure Project 'in History' Involving Softbank, OpenAI and Oracle." Fox Business, January 22, 2025.

<https://www.foxbusiness.com/politics/trump-announces-major-ai-infrastructure-investment>
Executive Office of the President National Science and Technology Council Committee on Technology. 2016. "Preparing for the Future of Artificial Intelligence." October 2016.
https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/whitehouse_files/microsites/ostp/NS-TC/preparing_for_the_future_of_ai.pdf

Federal Register. 2019. "Maintaining American Leadership in Artificial Intelligence." February 14, 2019.

<https://www.federalregister.gov/documents/2019/02/14/2019-02544/maintaining-american-leadership-in-artificial-intelligence>

Federal Register. 2023. "Safe, Secure, and Trustworthy Development and Use of Artificial Intelligence." November 1, 2023.

<https://www.federalregister.gov/documents/2023/11/01/2023-24283/safe-secure-and-trustworthy-development-and-use-of-artificial-intelligence>

Garver, Rob. 2025. "Vance Stakes Claim to US Leadership in AI." *Voice of America*, February 12, 2025. [https://www.voanews.com/a/vance-](https://www.voanews.com/a/vance-stakes-forceful-claim-to-us-leadership-in-ai/7971777.html)

[stakes-forceful-claim-to-us-leadership-in-ai/7971777.html](https://www.voanews.com/a/vance-stakes-forceful-claim-to-us-leadership-in-ai/7971777.html)

Gowda, Vrushab, Keith Dreyer, and Bernardo Bizzo. 2024. "A Closer Look at the Biden Administration's Executive Order on Artificial Intelligence: Implications for the Imaging Space." *Journal of the American College of Radiology* 21 (10): 1686–88.

<https://doi.org/10.1016/j.jacr.2024.04.007>

Heeks, Richard and He, Yujia, Analysing the US-China "AI Cold War" Narrative (November 01, 2024). Manchester Centre for Digital Development Working Paper 110 | 2024, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=5026574> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5026574>

Hine, Emmie, and Luciano Floridi. 2022. "Artificial Intelligence With American Values and Chinese Characteristics: A Comparative Analysis of American and Chinese Governmental AI Policies." *AI & Society* 39 (1): 257–78.

<https://doi.org/10.1007/s00146-022-01499-8>

H.R.6216 - 116th Congress (2019-2020): "National Artificial Intelligence Initiative Act of 2020." Congress.Gov | Library of Congress.
<https://www.congress.gov/bills/116th-congress/house-bill/6216>

Institute for Security and Development Policy. 2018. "Made in China 2025 - Modernizing China's Industrial Capability." June 1, 2018.
<https://www.isdp.eu/publication/made-china-2025/>

Luna, Angela. 2025. "AI Policy in Transition: Trump's Second Term - AAF." AAF. March 25, 2025.

<https://www.americanactionforum.org/insight/ai-policy-in-transition-trumps-second-term/>

Mahmood, Muhammad Shoaib, Muhammad Usman Shamim, Sarvat Iqbal, Gul Fraz. 2024. "Evolving AI Strategies: A Comparative Analysis of U.S. Policies Under the Obama, Trump, and Biden Administrations."

Contemporaryjournal.Com, December.
<https://contemporaryjournal.com/index.php/14/article/view/415>

Milmo, Dan, Julia Kollewe, Amy Hawkins, and Robert Booth. 2025. "'Sputnik Moment': \$1tn Wiped off US Stocks After Chinese Firm Unveils AI Chatbot." *The Guardian*, January 28, 2025.
<https://www.theguardian.com/business/2025/jan/27/tech-shares-asia-europe-fall-china-ai-deepseek>

National Security Commission on Artificial Intelligence. 2021. NSCAI Final Report. 2021. <https://reports.nscai.gov/final-report/>

Networking and Information Technology Research and Development (NITRD) Program, "National Artificial Intelligence Research And Development Strategic Plan 2016," October, 2016. https://www.nitrd.gov/pubs/national_ai_rd_strategic_plan.pdf

Networking and Information Technology Research and Development (NITRD) Program. 2023. "National Artificial Intelligence Research and Development Strategic Plan 2023 Update." May 23, 2023. <https://www.nitrd.gov/national-artificial-intelligence-research-and-development-strategic-plan-2023-update/>

Office of the Director of National Intelligence. 2025. "2025 Annual Threat Assessment of the U.S. Intelligence Community." March 25, 2025. <https://www.dni.gov/index.php/newsroom/reports-publications/reports-publications-2025/4058-2025-annual-threat-assessment>

Oxford Insights. 2025. "Government AI Readiness Index - Oxford Insights." January 7, 2025. <https://oxfordinsights.com/ai-readiness/ai-readiness-index/>

Race, Michael and Annabelle Liang. 2025. "Nvidia Shares Plunge Amid \$5.5bn Hit Over Export Rules to China." April 16, 2025. <https://www.bbc.com/news/articles/cm2xzn6jmzpo>

Revell, Eric. 2025. "Nvidia Announces Plans to Make AI Supercomputers in US for First Time." Fox Business, April 14, 2025. <https://www.foxbusiness.com/markets/nvidia-announces-plans-make-ai-supercomputers-us-first-time>

Reuters. 2025. "China's Manus AI Partners With Alibaba's Qwen Team in Expansion Bid." Reuters, March 11, 2025. <https://www.reuters.com/technology/artificial-intelligence/chinas-manus-ai-announces-partnership-with-alibabas-qwen-team-2025-03-11/>

Reuters. 2025. "Alibaba Prepares for Flagship AI Model Release as Soon as April, Bloomberg News Reports." Reuters, April 1, 2025. <https://www.reuters.com/technology/artificial-intelligence/alibaba-prepares-flagship-ai-model-release-soon-april-bloomberg-news-reports-2025-04-01/>

Roberts, Huw, Josh Cowls, Jessica Morley, Mariarosaria Taddeo, Vincent Wang, and Luciano Floridi. 2021. "The Chinese Approach to Artificial Intelligence: An Analysis of Policy, Ethics, and Regulation." In Philosophical Studies Series, 47–79. https://doi.org/10.1007/978-3-030-81907-1_S.1260 - 117th Congress (2021-2022): United States Innovation and Competition Act of 2021." n.d. Congress.Gov | Library of Congress. <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/senate-bill/1260>

Stanford HAI. n.d. "The 2024 AI Index Report | Stanford HAI," <https://hai.stanford.edu/ai-index/2024-ai-index-report>

The White House. 2023. "Blueprint for an AI Bill of Rights | OSTP | the White House." November 22, 2023. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/ostp/ai-bill-of-rights/>

The White House. 2024. "Memorandum on Advancing the United States' Leadership in Artificial Intelligence." The White House, October 24, 2024. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/presidential-actions/2024/10/24/memorandum-on-advancing-the-united-states-leadership-in-artificial-intelligence-harnessing-artificial-intelligence-to-fulfill-national-security-objectives-and-fostering-the-safety-security/>

The White House. 2025. "Executive Order on Advancing United States Leadership in Artificial Intelligence Infrastructure." The White House, January 14, 2025. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/presidential-actions/2025/01/14/executive-order-on-advancing-united-states-leadership-in-artificial-intelligence-infrastructure/>

Thierer, Adam. 2021. "U.S. Artificial Intelligence Governance in The Obama–Trump Years." *IEEE Transactions on Technology and Society* 2 (4): 175–82. <https://doi.org/10.1109/tts.2021.3113616>

Vrushab Gowda, Keith Dreyer, and Bernardo Bizzo. 2024. "A Closer Look at the Biden Administration's Executive Order on Artificial Intelligence: Implications for the Imaging Space." *Journal of the American College of Radiology* 21 (10): 1686–88. <https://doi.org/10.1016/j.jacr.2024.04.007>

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40 info@dipam.org
+90 216 310 30 50 www.dipam.org
Merdivenköy Mah. Nur Sok. Business İstanbul
A Blok Kat:12 No:115, Kadıköy/İstanbul

YAZAR HAKKINDA

Meleknur Güler, 2024 yılında Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden ikincilik derecesiyle mezun olmuştur. Lisans eğitimi sırasında Macaristan'daki National University of Public Service'te ve Romanya'daki Universitatea Babeş-Bolyai'de Erasmus değişim programlarına katılmıştır. Eylül 2024'te Ege Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitimine başlamıştır. Daha önce çeşitli ulusal ve uluslararası kurumlarda staj ve gönüllülük faaliyetleri gerçekleştirmiş olan Güler, halihazırda DİPAM'da Amerika ve Çin üzerine odaklanan staj çalışmalarını sürdürmektedir. Güler'in araştırma alanları arasında Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği ve uluslararası güvenlik konuları yer almaktadır.